

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1539

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 941

Kitap Adı: Hint Alt Kıtası Sûflerinden Muhammed Gavs Gevâliyârî ve Tasavvufî Düşüncesi

Book Title: Muhammad Ghaus Gwaliori One of the Sufis of the Indian Subcontinent and His Mystical Views

ISBN: 978-625-6123-95-3

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256123953

Yazar | Author: İsa YALÇIN | orcid.org/0000-0002-1735-2489

Editor | Editor: Yusuf SALMAZZEM | orcid.org/0000-0003-4869-8869

Kurum | Institution: Bitlis Eren Üniversitesi | ROR ID: ror.org/00mm4ys28

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 324

Yayın Tarihi | Publication Date: Ocak | January 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRHİ | Tasavvuf ve İslami mistisizm | Sufism & Islamic mysticism

BISAC: REL015030 | Din / İslam / Sufizm | Religion / Islam / Sufism

THEMA: QRAM9 | İslam mistisizmi ve Sufizm | Islamic mysticism & Sufism

LC: BP189 | Tasavvuf | Sufism

Atf Bilgisi | Cite as: Yalçın, İsa. *Hint Alt Kıtası Sûflerinden Muhammed Gavs Gevâliyârî ve Tasavvufî Düşüncesi*. Ankara: Fecr Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Hint Alt Kıtası Sûfîlerinden Muhammed Gavs Gevâliyârî ve Tasavvufî Düşüncesi

İsa YALÇIN

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

İsa YALÇIN

1992 yılında Samsun ili 19 Mayıs ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Samsun 19 Mayıs'ta tamamladı. 2014 yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2015 yılında Öğretim Üyesi Yetiştirme Projesi (ÖYP) kapsamında Bitlis Eren Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. ÖYP kapsamında 6 ay süre ile Yalova Üniversitesi'nde Arapça eğitimi aldı. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde Tasavvuf alanında Prof. Dr. Ferzende İDİZ danışmanlığında hazırlanan "Tasavvufî Düşüncede Fenâ Kavramı" adlı teziyle yüksek lisans eğitimi (2019); "Hint Alt Kıtası Sûfîlerinden Şeyh Muhammed Gavs ve Tasavvufî Görüşleri" adlı çalışmasıyla da doktora programını (2024) tamamladı. Hâlen Bitlis Eren Üniversitesi'nde çalışmaya devam etmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

He was born in 1992 in 19 Mayıs district of Samsun province. He completed his primary, secondary and high school education in Samsun 19 Mayıs. In 2014, he graduated from Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of Theology. In 2015, he was appointed as a Research Assistant to Bitlis Eren University Faculty of Islamic Sciences, Department of Sufism within the scope of Faculty Member Training Program (ÖYP). Within the scope of ÖYP, he studied Arabic at Yalova University for 6 months. He completed his master's degree in Sufism at Van Yüzüncü Yıl University with his thesis titled "The concept of fana in mysticism" (2019); He completed his doctorate program (2024) with his study titled "Sheikh Muhammad Ghaus and one of the sufis of the Indian subcontinent and his mystical views". He is currently working at Bitlis Eren University. He is married and has one child.

Kitap Hakkında

Hint Alt Kıtası Sûffilerinden Muhammed Gavs Gevâliyârî ve Tasavvufî Düşüncesi

Muhammed Gavs Gevâliyârî (ö. 970/1563) X/XVI. yüzyılda Hint alt kıtasında Delhi Sultanlığının bölünmesi ile sonuçlanan mahallî hânedanlıklar ve Bâbürlülerin kuruluş-gelişme dönemlerinde yaşamış, Şettâriyye tarikatının önde gelen sûfî şahsiyetlerinden birisidir. Binlerce yıl içerisinde çeşitli inanç ve kültürleri barındıran bu kadim bölgede halk tabanında benimsenip halkın kültüründen etkilenen, öğretilerinde bir uyum tavrı geliştiren ve sünnî gelenek içerisinde telakki edilen Şettâriyye tarikatı, ilginç öğretileriyle diğer tarikatlara nazaran kendine özgü bir kimliğe bürünmüştür. Bu tarikat içerisinde önde gelen simalardan olan Muhammed Gavs, tarikatın Gavsîyye kolunun kurucusu olarak addedilmiştir. Hindularla kurmuş olduğu iyi ilişkiler neticesinde parlak bir dönem yaşamış ve sonraki süreçte mânevî tecrübelerini aktardığı *Miracnâme* adlı eserinde şatahât olarak ifade edilen cümleler sarf etmesi nedeniyle sıkıntılı günler geçirmiştir. Eserlerinde vahdet-i vücûda yakın bir yaklaşım sergileyip tasavvufî düşüncesinin dışında kozmolojik bilgileri ve Hindu öğretilerinde yer alan yogik unsurları da tasavvufa uyarlamaya çalışmıştır. Tasavvufî düşüncelerinde zaman zaman geleneğin dışına çıkan bir yaklaşım sergilemiş, eserlerinde aşkın/coşkulu ifadeler kullanmıştır. Özellikle ilâhî isimler ve etkileri üzerine önemli bir literatür katkısı sunmuş olan Muhammed Gavs, hem kendisinden önceki sûffilerin bilgilerinden istifade etmiş hem de kendisinden sonrakiler üzerinde belirgin bir etki bırakmıştır. O, İslâm tasavvuf geleneğinde çoğunlukla İbnü'l-Arabî çizgisini takip eden ve bazı hususlarda kendine has bir terminoloji geliştirerek tasavvufun çeşitli konuları hakkında derinlemesine görüşler sunan bir mutasavvıf olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada; yaşamı, ilmi, mensubu olduğu tarikatı ve bölgedeki faaliyetleriyle isminden söz ettirmiş olan Muhammed Gavs'ın hayatı, tarikatı, eserleri ve tasavvufî görüşleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf; Muhammed Gavs; Hint alt kıtası; Şettâriyye; ilâhî isimler

About the Book

Muhammad Ghaus Gwaliori One of the Sufis of the Indian Subcontinent and His Mystical Views

Muhammad Ghaus Gwaliori (d. 970/1563) was one of the leading sūfi figures of the Shattāriyya order who lived in the Indian subcontinent in the X/XVI th century during the period of local dynasties and the establishment-development of the Mughal Empire, which resulted in the division of the Delhi Sultanate. In this ancient region, which has hosted various beliefs and cultures for thousands of years, the Shattāriyya tariqa, which has been adopted at the grassroots level, influenced by the culture of the people, developed an attitude of harmony in its teachings, and is considered within the sunnī tradition, has taken on a unique identity compared to other tariqas with its interesting teachings. Muhammad Ghaus, one of the leading figures in this order, is considered to be the founder of the Ghausiyya branch of the order. He had a bright period as a result of the good relations he established with Hindus, and in the following period, he had troubled days due to the fact that he used sentences expressed as shatahāt in his work *Mirajnāma*, in which he conveyed his spiritual experiences. In his works, he took a close approach to wahdat al-wujūd and tried to adapt cosmological knowledge and yogic elements of Hindu teachings to Sūfism. In his sūfi thought, Muhammad Ghaus occasionally went beyond the tradition and used transcendental/exuberant expressions in his works. Muhammad Ghaus, who contributed a significant literature on divine names and their effects, both benefited from the knowledge of sūfis before him and left a significant impact on those who came after him. In the Islamic sūfi tradition, he appears as a sūfi who mostly followed the line of Ibn al-‘Arabī and developed his own terminology on some issues and presented in-depth views on various topics of sūfism. In this study, the life, sect, works and sūfi views of Muhammad Ghaus, who has made a name for himself with his life, science, the tariqa he belonged to and his activities in the region, are discussed.

Keywords: Sūfism; Indian subcontinent; Shattāriyya; Muhammad Ghaus; divine names

İTHAF

*Hastalıkla verdiği cesur mücadelesi ve
her zaman örnek aldığım sabrıyla bu eseri,
Sevgili Annem Emine YALÇIN'a ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR-----	13
ÖN SÖZ -----	15
GİRİŞ -----	17
a. Çalışmanın Konusu ve Kapsamı -----	17
b. Çalışmanın Amacı ve Önemi -----	19
c. Literatür Değerlendirmesi -----	19
d. Muhammed Gavs'ın Yaşadığı Döneme Genel Bir Bakış -----	27
da. Siyasî ve İctimaî Durum-----	28
db. İlmî Durum -----	36
dc. Dinî ve Tasavvufî Durum -----	37

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞEYH MUHAMMED GAVS'IN HAYATI, TARİKATI VE ESERLERİ ----	43
1.1. Hayatı -----	43
1.1.1. Doğumu, Nesebi ve Lakapları -----	43
1.1.2. Yetişmesi -----	45
1.1.3. Evliliği ve Çocukları -----	47
1.1.4. Riyâzet Süreci-----	52
1.1.5. Seyahatleri -----	55
1.1.5.1. Gevâliyâr Seyahati -----	55
1.1.5.2. Gucerât Seferi -----	58
1.1.5.3. Agra ve Gevâliyâr Yolculuğu -----	61
1.1.6. Kerâmetleri -----	63
1.1.7. Öne Çıkan Halifeleri ve Mürîdleri-----	66
1.1.7.1. Şeyh Vecîhüddîn Alevî Gucerâtî -----	68
1.1.7.2. Şeyh Leşker Muhammed Ârif -----	70
1.1.7.3. Şeyh Îsâ Cündullah -----	71
1.1.7.4. Şeyh Ali Şîr Bengâlî -----	73
1.1.7.5. Şeyh Sadruddîn Zâkir -----	74
1.1.7.6. Şeyh Şemsuddîn Şîrâzî -----	75
1.1.7.7. Şeyh Vedûdullah Şettârî -----	76
1.1.7.8. Şah Menchen -----	76
1.1.7.9. Miyân Tansen -----	78
1.1.8. Vefatı ve Türbesi -----	80

1.2. TARİKATI, ŞEYHİ, KENDİSİNE NİSPET EDİLEN TARİKAT KOLU VE SİLSİLELERİ-----	81
1.2.1. Tarikatı-----	81
1.2.2. Şeyhi-----	92
1.2.3. Kendisine Nispet Edilen Tarikat Kolu-----	94
1.2.4. Tarikat Silsileleri-----	95
1.2.4.1. Hz. Ali'ye Ulaşan Silsileleri-----	95
1.2.4.2. Hz. Ebû Bekir'e Ulaşan Silsileleri-----	104
1.3. ESERLERİ-----	107
1.3.1. el-Cevâhirü'l-hams -----	107
1.3.2. Evrâd-ı Gavsıyye -----	116
1.3.3. Bahru'l-hayât-----	118
1.3.4. Kilîd-i mehâzin -----	122
1.3.5. İrşâdu'd-damâir (Damâir ve'l-basâir) -----	125
1.3.6. Miracnâme -----	126
1.3.7. Kurb-i nevâfil ve kurb-i ferâiz -----	127
1.3.8. Ahsenü'l-a'mâl-----	128
1.3.9. Kenzü'l-vahde (Kenzü't-tevhîd) -----	129
1.3.10. Kendisine Atfedilen Diğer Eserler -----	130

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEYH MUHAMMED GAVS'IN TASAVVUFİ GÖRÜŞLERİ -----	133
2.1. Seyrüsülûk, Âdâb ve Erkân İle İlgili Kavramlar -----	133
2.1.1. Bidâyet (البداية)-----	133
2.1.2. Edeb (الأدب)-----	137
2.1.3. Biat (البيعة)-----	138
2.1.4. Sâlik (السالك)-----	140
2.1.5. Mürşid (المُرشد)-----	146
2.1.6. Riyâzet (الرياضة)-----	151
2.1.6.1. Halvet/Uzlet ve Oruç (الخلوة/العزلة و الصوم)-----	156
2.1.7. Zikir (الذکر)-----	162
2.1.8. İhbât ve Huşû (الإحباط والخشوع)-----	174
2.1.9. İhlâs ve İstikâmet (الإخلاص و الاستقامة)-----	176
2.1.10. Murâkabe (المراقبة)-----	177

2.1.11. Semâ' (السماع)-----	182
2.2. Hâller ve Makâmlar (Mânevî Tecrübe) -----	183
2.2.1. Tevbe (التوبة) -----	183
2.2.2. Recâ (الرجاء) -----	185
2.2.3. Aşk ve Muhabbet (العشق و المحبة)-----	186
2.2.4. Fenâ ve Bekâ (الفناء و البقاء)-----	192
2.2.5. Mârifet (المعرفة) -----	196
2.3. Nazarî Esaslar-----	201
2.3.1. Tevhîd/Vahdet-i Vücûd (التوحيد/وحدة الوجود) -----	201
2.3.1.1. Ahadiyyet (الأحادية)-----	206
2.3.1.2. Ayna Metaforu-----	209
2.3.2. Kalb (القلب)-----	213
2.3.3. Nefs (النفس) -----	221
2.3.3.1. Nefsin Mertebeleri (مراتب النفس) -----	223
2.3.3.2. Nefsin Hâtırları (خواطر النفس)-----	224
2.3.4. İnsan / İnsan-ı Kâmil (الإنسان / الإنسان الكامل)-----	227
2.3.5. Hakîkat-i Muhammediyye (الحقيقة المحمدية)-----	231
2.3.6. Âlem ve Varlık Mertebeleri (العالم و مراتب الوجود)-----	234
2.3.7. Mebde ve Meâd (المبدأ والمعاد)-----	237
2.4. Davet-i Esmâ (İlm-i Şettâr)-----	239
2.4.1. İlâhî İsimler (الأسماء الإلهية)-----	240
2.4.2. Davet-i Esmâ'nın Şartları (شروط الدعوة الأسماء)-----	244
2.4.3. Harfler (الحروف) -----	247
2.5. Bazı Tasavvufî Meseleler ile İlgili Görüşleri -----	253
2.5.1. Şeriat ve Tarîkat (الشريعة و الطريقة)-----	253
2.5.2. Ricâlü'l-Gayb (رجال الغيب)-----	255
2.5.2.1. Kutub/Gavs (القطب/ الغوث) -----	256
2.5.2.2. Evtâd (الأوتاد)-----	259
2.5.2.3. Abdal (الأبدال)-----	260
2.5.2.4. Kavm (القوم) -----	262

2.5.2.5. Nükabâ(النقباء) -----	262
2.5.3. Nübüvvet ve Velâyet (النبوة و الولاية) -----	265
2.5.4. Ruh (الروح)-----	271
2.5.5. İlâhî Sıfatlar (الصفة الإلهي)-----	274
2.5.5.1. Hayat (الحياة)-----	275
2.5.5.2. İlim (العلم)-----	277
2.5.5.3. Kudret (القدرة)-----	278
2.5.5.4. Basar (البصر)-----	279
2.5.5.5. Semî (السميع)-----	279
2.5.5.6. Kelâm (الكلام)-----	280
2.5.5.7. İrâde (الإرادة)-----	280
SONUÇ -----	283
KAYNAKÇA -----	287
EKLER -----	311
DİZİN -----	319

KISALTMALAR

a. mlf.	: Aynı müellif
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
Akt.	: Aktaran
b.	: bin, ibn (oğlu)
b.y.y.	: Basım Yeri Yok
bkz.	: Bakınız
bşk.	: Başkaları
c.	: Cilt
c.c.	: Celle Celâlühü
çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet İslâm Ansiklopedisi
dip.	: Dipnot
drl.	: Derleyen
ed./eds.	: Editör/Editörler
h.	: Hicrî
haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
IJHIR	: International Journal of Historical Insight and Research
İLAM	: Aziz Mahmud Hüdayi Vakfı İlmî Araştırmalar Merkezi
k.s.	: Kaddese'llâhü sırrahü
Ktp.	: Kütüphanesi
M.Ü.	: Marmara Üniversitesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
nşr.	: Neşreden
nu /nr.	: Numara
ö.	: Ölümü
pp.	: Pages (Sayfa)
r.a.	: Radiyallahu anh
s./ss.	: Sayfa/Sayfa Sayısı
s.a.v./s.a.s.	: Sallallâhü aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
terc.	: Tercüme Eden
thk.	: Tahkik
trans.	: Translator (Çeviren)

ts.	: Tarihsiz
tsh.	: Tashih eden
vd.	: Ve diđerleri
vol.	: Volume
y.y.	: Yayıncı yok
Yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl
Yzm.	: El Yazması